

**PLAN OCHRONY PARKU KULTUROWEGO
WARMIŃSKIEJ DROGI KRAJOBRAZOWEJ
GIETRZWAŁD – WORYTY**

**ZLECENIODAWCA:
Wójt Gminy Gietrzwałd**

**ZESPÓŁ AUTORSKI:
Dr inż. Dariusz Łaguna
Dr inż. arch. Wanda Łaguna**

OLSZTYN – kwiecień 2010

SPIS TREŚCI

WSTĘP

2

1. Podstawy formalno - prawne sporządzenia planu ochrony parku kulturowego	3

2. Cel sporządzenia planu ochrony parku kulturowego	3
3. Przedmiot ochrony parku kulturowego	3
4. Sposób ochrony oraz zakazy i ograniczenia dotyczące zagospodarowania terenu i prowadzenia robót budowlanych	4
4.1. Ustalenia ogólne	4
4.2. Ustalenia szczegółowe	5

WSTĘP

Park kulturowy to wprowadzona przez Ustawę z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162 poz. 1568 ze zmianami), forma ochrony zespołów zabytkowych w której głównej ochronie podlega przetworzony działaniami człowieka krajobraz, tzw. krajobraz kulturowy.

Powodem stworzenia tej formy ochrony krajobrazu kulturowego jako części dziedzictwa narodowego jest nieskuteczność dotychczasowych instrumentów administracyjno-prawnych: planów zagospodarowania przestrzennego, decyzji o warunkach zabudowy i pozwoleń budowlanych. Wzmoczona działalność różnego typu inwestorów prowadziła częstokroć do rezultatów zaprzeczających idei ochrony dziedzictwa kulturowego przy zgodności z zapisami w planach mającymi tej ochronie służyć.

Istotą powoływania parków kulturowych jest to, że powstają one w wyniku inicjatywy społecznej. Idea parku kulturowego zakłada przekazanie części uprawnień decyzyjnych lokalnym społecznościom. One najlepiej znają specyfikę miejsc i występujących na nich problemów. Dostrzegają i reagują na nowe zagrożenia. Stając się współgospodarzami skuteczniej je pokonują.

Plan ochrony parku kulturowego zatwierdzany jest przez Radę Gminy po uprzednim uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Po zatwierdzeniu jest ogólnie przyjętym (akceptowanym) sposobem postępowania w sprawie zagospodarowania terenu, którego dotyczy. Jest też podstawą do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

1. Podstawy formalno - prawne sporządzenia planu ochrony parku kulturowego

- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162 poz. 1568 ze zmianami).
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003 Nr 80 poz. 717 ze zmianami).
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2001 r. nr 142, poz. 1591 ze zmianami).
- Uchwała Nr XXIX/301/2009 Rady Gminy w Gietrzwałdzie z dnia 26 marca 2009 r. w sprawie utworzenia Parku Kulturowego Warmińskiej Drogi Krajobrazowej Gietrzwałd – Woryty w gminie Gietrzwałd.
- Uchwała Nr XXXI/324/2009 Rady Gminy w Gietrzwałdzie z dnia 26 maja 2009 r. w sprawie przystąpienia do opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Gietrzwałd dla obszaru Parku Kulturowego Warmińskiej Drogi Krajobrazowej Gietrzwałd – Woryty.

2. Cel sporządzenia planu ochrony parku kulturowego

Celem ochrony Parku Kulturowego Warmińskiej Drogi Krajobrazowej Gietrzwałd – Woryty jest określenie zasad umożliwiających zachowanie istniejących fragmentów alei wzdłuż drogi powiatowej Gietrzwałd – Woryty oraz zasad umożliwiających odtworzenie (rekompozycję) fragmentów alei, które uległy degradacji lub zniszczeniu.

Cele ochrony zostaną zrealizowane poprzez wprowadzenie zakazów, nakazów i dopuszczeń oraz wytycznych szczegółowych dotyczących sposobu zagospodarowania terenu parku kulturowego, w tym między innymi:

- wykluczenia realizacji prac budowlanych sprzecznych z dotychczasowym historycznie ukształtowanym użytkowaniem terenu, za wyjątkiem urządzeń zgodnych z ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- możliwości urządzenia terenu wyłącznie do niezbędnego utrzymania funkcji obszaru, w szczególności w zakresie komunikacji, turystyki pieszej i rowerowej,
- możliwości wykonywania robót budowlanych w zakresie remontów, przebudowy bądź rozbudowy istniejącej drogi związanych włącznie z modernizacją, tj. poprawą standardu i bezpieczeństwa podróżnych,
- ochrony i kształtowania istniejącej zieleni (alei przydrożnych) oraz uzupełnień w postaci nowych nasadzeń,
- zasad lokalizacji lub stosowania wszelkich nośników informacji wizualnej nie związanych z ochroną Parku Kulturowego w tym tablic reklamowych, napisów, ogłoszeń itp.,
- sposobu ochrony terenu przy składowaniu odpadów, mas ziemnych oraz sposobu utrzymaniu porządku.

3. Przedmiot ochrony parku kulturowego

Przedmiotem ochrony Parku Kulturowego Warmińskiej Drogi Krajobrazowej Gietrzwałd – Woryty jest aleja przydrożna (klonowo – jesionowa) wraz z

obiektami towarzyszącymi (kapliczka i krzyż oraz obiekty inżynieryjne) zlokalizowane w pasie drogi powiatowej nr 1423 N na odcinku od końca miejscowości Gietrzwałd do początku miejscowości Woryty. Teren objęty parkiem kulturowym obejmuje działkę nr 163/2 w obrębie Gietrzwałd i działkę 154/1 w obrębie Woryty.

4. Sposób ochrony oraz zakazy i ograniczenia dotyczące zagospodarowania terenu i prowadzenia robót budowlanych

4.1. Ustalenia ogólne

a) w zakresie prowadzenia robót budowlanych oraz działalności przemysłowej, rolniczej, hodowlanej, handlowej lub usługowej:

- 1) w granicach parku kulturowego nie należy lokalizować żadnych obiektów kubaturowych za wyjątkiem obiektów związanych z funkcjonowaniem drogi;
- 2) prowadzenie prac budowlanych polegających na budowie lub przebudowie zjazdów publicznych lub indywidualnych, budowie wiat przystankowych, wykonaniu lokalizacji obiektów małej architektury związanych z obsługą drogi (np. kosze, oświetlenie, ławki) powinno być uzgodnione z WKZ w Olsztynie;
- 3) zjazdy publiczne i indywidualne, wiaty przystankowe, obiekty małej architektury powinny być wykonane zgodnie z koncepcją opracowaną dla Warmińskiej Drogi Krajobrazowej oraz zgodnie z przepisami w sprawie dróg publicznych i bezpieczeństwa ruchu;
- 4) w granicach parku kulturowego nie należy lokalizować i prowadzić działalności przemysłowej, rolniczej, hodowlanej, handlowej lub usługowej;

b) w zakresie zmiany sposobu korzystania z zabytków nieruchomych:

- 1) w granicach parku kulturowego nie przewiduje się zmiany w sposobie korzystania z zabytków nieruchomych;
- 2) istniejąca kapliczka zabytkowa podlega ochronie konserwatorskiej – wszelkie prace dotyczące obiektu oraz jego bezpośredniego otoczenia powinny być prowadzone na zasadach i warunkach ustalonych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Olsztynie;

c) w zakresie umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną parku kulturowego:

- 1) w całym obszarze objętym granicami parku kulturowego zabrania się umieszczania nośników reklamowych, szyldów, tablic i napisów informacyjnych za wyjątkiem oznaczeń związanych z funkcjonowaniem Parku Kulturowego Warmińskiej Drogi Krajobrazowej, oznaczeń obiektów objętych ochroną konserwatorską oraz znaków i oznaczeń związanych z funkcjonowaniem drogi i bezpieczeństwem ruchu;

- 2) oznaczenia, tablice i inne nośniki informacyjne dotyczące parku kulturowego powinny być wykonane i umiejscowione według jednolitego projektu opracowanego dla całego programu Warmińskiej Drogi Krajobrazowej;
- 3) znaki i oznaczenia związane z funkcjonowaniem drogi i bezpieczeństwem ruchu należy wykonać i umiejscowić zgodnie z przepisami w sprawie dróg publicznych oraz przepisami związanymi z ochroną porządku i bezpieczeństwa publicznego;

d) w zakresie zasad składowania odpadów i utrzymaniu porządku:

- 1) w granicach parku kulturowego powinien obowiązywać zakaz składowania i utylizacji odpadów;
- 2) dopuszcza się składowanie mas ziemnych związanych tylko i wyłącznie z bieżącym utrzymaniem i funkcjonowaniem drogi;
- 3) wszelkie prace związane z utrzymaniem zieleni przydrożnej, w tym w szczególności istniejącego drzewostanu powinny być prowadzone przez wyspecjalizowane jednostki – drzewa tworzące aleję należy utrzymywać w należyтым stanie zdrowotnym oraz w formie opisane w ustaleniach szczegółowych.

4.2. Ustalenia szczegółowe

Element WDK	USTALENIA
a) pas drogowy	1) na całym odcinku Gietrzwałd – Woryty droga powinna być jednojezdniowa, dwupasowa utrzymana w klasie technicznej L (droga lokalna) – droga tej klasy powinna zawierać dwa pasy ruchu rozdzielone pomiędzy sobą oznakowaniem poziomym; 2) oznakowanie poziome powinno również znajdować się na zewnętrznych krawężniach jezdni; 3) do czasu wybudowania ścieżki pieszej i rowerowej wzdłuż południowej strony drogi (poza pasem drogowym) ruch rowerzystów i pieszych powinien odbywać się po istniejącej jezdni lub ulepszonym poboczem; 4) w strefie KD-3, na odcinku dochodzącym do zabudowań wsi Woryty dopuścić należy możliwość lokalizacji chodnika i ścieżki rowerowej w pasie drogowym (pomiędzy granicą pasa drogowego a skrajnią drzew, po wcześniejszym skanalizowaniu rowy odwadniającego); 5) wysokość skrajni drogi nie powinna być mniejsza niż 3,50 m; 6) zjazdy publiczne i zjazdy indywidualne na poszczególne nieruchomości (na fragmencie znajdującym się w pasie drogi powiatowej) powinny zostać wykonane jako ulepszona droga gruntowa, droga brukowana kamieniem polnym, lub droga asfaltowa 7) w pasie drogowym w strefie KD-2 znajdują się obiekty kultu religijnego: kapliczka i krzyż drewniany, które

	podlegają uwarunkowaniom konserwatorskim – zagospodarowanie otoczenia tych obiektów wymaga specjalnego opracowania architektonicznego na zasadach uzgodnionych z WKZ w Olsztynie - plan ochrony proponuje zagospodarowanie otoczenia tych obiektów rodzimymi gatunkami roślinności krzewiastej (np. dzika róża, bez lilak itp.) pozwalającymi na wyeksponowanie poszczególnych obiektów;
b) jezdnia	1) na całej długości drogi minimalna szerokość jezdni powinna zapewniać bezpieczne minięcie się autobusu i samochodu osobowego bez zjeżdżania na pobocze - minimalna szerokość jezdni powinna wynosić minimum 5,0 m co jest zgodne z wymaganiami warunków technicznych dotyczących dróg publicznych dla drogi o klasie technicznej L poza terenami zabudowy); 2) szerokość jezdni na drogowym obiekcie inżynierskim powinna być nie mniejsza niż przed obiektem; 3) jezdnia drogi powinna mieć pochylenie poprzeczne umożliwiające sprawny spływ wody nie mniej niż 2,0%; 4) na odcinku prostym lub na odcinku krzywoliniowym nie wymagającym jednostronnego pochylenia poprzecznego należy zachować kształt daszkowy 5) minimalne wymagania w zakresie równości podłużnej, równości poprzecznej, właściwości przeciwoślizgowych zaleca się jak dla drogi w klasie technicznej L; 6) pozostałe parametry jezdni zgodnie z przepisami warunków technicznych dotyczących dróg publicznych właściwymi dla klasy technicznej L;
c) pobocza	1) na całej długości drogi powinno znajdować się pobocze gruntowe (ulepszone) poniżej poziomu jezdni, umożliwiające spływ wód opadowych; 2) wzdłuż północnej strony jezdni (pomiędzy jezdnią i szpalerem drzew) powinno być zlokalizowane pobocze jednostronne o minimalnej szerokości 0,75 m; 3) dopuścić należy pobocze gruntowe (gruntowe ulepszone) o minimalnym pochyleniu poprzecznym – 8%; 4) dopuścić należy pobocza utwardzone (brukowane z kamienia) o pochyleniu poprzecznym równym z pochyleniem jezdni; 5) w przypadku pobocza utwardzonego należy obowiązkowo rozdzielić jezdnie od pobocza oznakowaniem poziomym;
d) inne urządzenia drogi	1) osłony energochłonne - w szczególnie niebezpiecznych miejscach powinno być przewidziane miejsce na umieszczenie osłon energochłonnych; kolorystyka osłon czerwono – biała (nawiązująca do rozwiązań historycznych) 2) oznakowanie poziome – jeden z najważniejszych elementów budowy drogi – obowiązkowe na całej długości: – linie poziome na krawędziach jezdni oraz na osi

	jezdni, - linie rozdzielające jezdnie od utwardzonych pasów ruchu pieszego i rowerowego, - inne oznakowanie poziome poprawiające bezpieczeństwo zarówno samochodów i pieszych; 3) oznakowanie pionowe: - oznakowanie wynikające z przepisów dotyczących dróg publicznych, - dodatkowe oznakowanie informacyjne (tablice informacyjne, specjalne znaki zaprojektowane dla Warmińskiej Drogi Krajobrazowej);
e) ciągi piesze i rowerowe	1) na całej długości stref KD-1 i KD-2 ciąg pieszy i rowerowy powinien być wyznaczony poza istniejącym pasem drogowym (poza granicami parku kulturowego) jako pas o szerokości ok. 5 m biegnący wzdłuż południowej granicy pasa drogowego; 2) w strefie KD-3 dopuszcza się poprowadzenie ścieżki rowerowej i pieszej pomiędzy granicą pasa drogowego a zewnętrzną krawędzią drzew, po północnej stronie jezdni po uprzednim skanalizowaniu rowy odwadniającego);
f) obiekty inżynieryjne	1) klasa techniczna obiektów inżynieryjnych powinna być nie mniejsza niż klasa drogi (L); 2) dopuszcza się na obiektach inżynieryjnych zmniejszenie szerokości pobocza – szerokość jezdni musi być zachowana; 3) odpowiednie wyeksponowanie obiektów inżynieryjnych (usunięcie zieleni, tablice informacyjne);
g) obiekty małej architektury	1) kapliczka znajdująca się w strefie KD-2 podlega uwarunkowaniom konserwatorskim – jakiegokolwiek prace prowadzone w jej otoczeniu powinny być uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Olsztynie; 2) kapliczkę należy wyeksponować poprzez usunięcie zieleni wysokiej w odległości minimum 20 m w obydwu kierunkach wzdłuż drogi oraz nasadzenia zieleni niskiej gatunkami rodzimymi (np. dzika róża, bez lilak itp.); 3) kapliczka powinna być odpowiednio oznakowana poprzez zastosowanie tablic informacyjnych i specjalnych znaków zaprojektowanych dla Warmińskiej Drogi Krajobrazowej; 4) drewniany krzyż znajdujący się w strefie KD-2 należy wyeksponować poprzez usunięcie zieleni wysokiej w odległości minimum 20 m w obydwu kierunkach wzdłuż drogi oraz nasadzenia zieleni niskiej gatunkami rodzimymi (np. dzika róża, bez lilak itp.); 5) w strefie KD-3 dopuszcza się lokalizację wiaty przystankowej, zrealizowane według jednego projektu wspólnego dla WDK, nawiązującego do cech

	architektury regionalnej;
h) aleje	1) na całej długości drogi Gietrzwałd – Woryty należy doprowadzić do odtworzenia alei dwustronnej na bazie istniejących fragmentów alei przydrożnej; 2) w strefie KD-1 należy wprowadzić uzupełnienia w postaci pojedynczych nasadzeń klonu pospolitego (<i>Acer platanoides</i> - sadzonki starsze o wysokości minimum 3,5 m) przy zachowaniu średniej odległości pomiędzy drzewami ok. 7 m – drzewa należy sadzić w osi wyznaczonej przez istniejące stare drzewa z możliwością wycofania nie więcej niż o 0,5 m na zewnątrz drogi; 3) w strefie KD-2 należy odtworzyć aleję na całej długości w postaci nasadzeń klonu pospolitego (<i>Acer platanoides</i> - sadzonki o wysokości minimum 2,0 m) przy zachowaniu średniej odległości pomiędzy drzewami ok. 8 - 10 m – drzewa uzupełniające istniejącą aleję należy sadzić w osi wyznaczonej przez istniejące stare drzewa z możliwością wycofania nie więcej niż o 0,5 m na zewnątrz drogi, drzewa odtwarzające aleję po północnej stronie jezdni należy sadzić w odległości 0,75 m + 0,5 m od krawędzi istniejącej jezdni; 4) w strefie KD-3 należy odtworzyć aleję na całej długości w postaci pojedynczych nasadzeń klonu pospolitego (<i>Acer platanoides</i> - sadzonki starsze o wysokości minimum 3,5 m) przy zachowaniu średniej odległości pomiędzy drzewami ok. 12 – 15 m – drzewa należy sadzić w osi wyznaczonej przez istniejące stare drzewa z możliwością wycofania nie więcej niż o 0,5 m na zewnątrz drogi; 5) na całej długości alei należy stosować przerwy (nie nasadzać drzew) w miejscu styku drogi z istniejącym drzewostanem leśnym oraz w celu zachowania widoczności w miejscach włączenia zjazdów publicznych; 6) miejsca przerwania alei oraz miejsca szczególne, np. w sąsiedztwie kapliczki, początku lub końca alei, otwarcie krajobrazowych powinno się akcentować poprzez posadzenie innej odmiany drzew, np. klonu czerwonego; 7) drzewa tworzące aleję należy formować (wyspecjalizowane jednostki) w sposób zgodny z przepisami w sprawie dróg publicznych – należy zachować skrajnię drogi o minimalnym prześwicie 3,5 m od nawierzchni jezdni; 8) drzewa powinny być prowadzone w formie pojedynczego, zbliżonego do pionu pnia - silne odrosty przy drzewach wchodzące na pas jezdni wymagają regularnego usuwania w całej wysokości skrajni; 9) regularnej pielęgnacji wymagają rowy przydrożne oraz skarpy i nasypy – w szczególności należy usuwać wszelkie samosiewny i zakrzaczenia.